ഋഭുഗീത അധ്യായം 18
ഋഭു-നിദാഘ-സംവാദം

ഋഭുഃ -
ശൃണു ഭൂയഃ പരം തത്ത്വം സദ്യോ മോക്ഷപ്രദായകം .
സർവം ബ്രഹ്മൈവ സതതം സർവം ശാന്തം ന സംശയഃ .. 18.1..

ബ്രഹ്മാക്ഷരമിദം സർവം പരാകാരമിദം നഹി .
ഇദമിത്യപി യദ്ദോഷം വയമിത്യപി ഭാഷണം .. 18.2..

മത്തോഽന്യത്പാവനം നാസ്തി മത്തോഽന്യത്സത്പദം ന ഹി .
മത്തോഽന്യദ്ധർമരൂപം വാ മത്തോന്യ-ദഖിലം ന ച .. 18.2 a

യത്കിഞ്ചിത്സ്മരണം നാസ്തി യത്കിഞ്ചിദ്ധ്യാനമേവ ഹി .
യത്കിഞ്ചിജ്ജ്ഞാനരൂപം വാ തത്സർവം ബ്രഹ്മ ഏവ ഹി .. 18.3..

യത്കിഞ്ചിദ്ബ്രഹ്മവാക്യം വാ യത്കിഞ്ചിദ്വേദവാക്യകം .
യത്കിഞ്ചിദ്ഗുരുവാക്യം വാ തത്സർവം ബ്രഹ്മ ഏവ ഹി .. 18.4..

യത്കിഞ്ചിത്കല്മഷം സത്യം യത്കിഞ്ചിത് പ്രിയഭാഷണം .
യത്കിഞ്ചിന്മനനം സത്താ തത്സർവം ബ്രഹ്മ ഏവ ഹി .. 18.5..

യത്കിഞ്ചിച്ശ്രവണം നിത്യം യത്കിഞ്ചിദ്ധ്യാനമശ്നുതേ .
യത്കിഞ്ചിന്നിശ്ചയം ശ്രദ്ധാ തത്സർവം ബ്രഹ്മ ഏവ ഹി .. 18.6..

യത്കിഞ്ചിദ്ഗുരൂപദേശം (യത്കിഞ്ചിത്സദ്ഗുരോർവാക്യം)
യത്കിഞ്ചിദ്ഗുരുചിന്തനം .
യത്കിഞ്ചിദ്യോഗഭേദം വാ തത്സർവം ബ്രഹ്മ ഏവ ഹി .. 18.7..

സർവം ത്യജ്യ ഗുരും ത്യജ്യ സർവം സന്ത്യജ്യ നിത്യശഃ .
തൂഷ്ണീമേവാസനം ബ്രഹ്മ സുഖമേവ ഹി കേവലം .. 18.8..

സർവം ത്യക്ത്വാ സുഖം നിത്യം സർവത്യാഗം സുഖം മഹത് .
സർവത്യാഗം പരാനന്ദം സർവത്യാഗം പരം സുഖം .. 18.9..

സർവത്യാഗം മനസ്ത്യാഗഃ സർവത്യാഗമഹങ്കൃതേഃ .
സർവത്യാഗം മഹായാഗഃ സർവത്യാഗം സുഖം പരം .. 18.10..

സർവത്യാഗം മഹാമോക്ഷം ചിത്തത്യാഗം തദേവ ഹി .
ചിത്തമേവ ജഗന്നിത്യം ചിത്തമേവ ഹി സംസൃതിഃ .. 18.11..

ചിത്തമേവ മഹാമായാ ചിത്തമേവ ശരീരകം .
ചിത്തമേവ ഭയം ദേഹഃ ചിത്തമേവ മനോമയം .. 18.12..

ചിത്തമേവ പ്രപഞ്ചാഖ്യം ചിത്തമേവ ഹി കല്മഷം .
ചിത്തമേവ ജഡം സർവം ചിത്തമേവേന്ദ്രിയാദികം .. 18.13..

ചിത്തമേവ സദാ സത്യം ചിത്തമേവ നഹി ക്വചിത് .
ചിത്തമേവ മഹാശാസ്ത്രം ചിത്തമേവ മനഃപ്രദം .. 18.14..

ചിത്തമേവ സദാ പാപം ചിത്തമേവ സദാ മതം .
ചിത്തമേവ ഹി സർവാഖ്യം ചിത്തമേവ സദാ ജഹി (ജയി) .. 18.15..

ചിത്തം നാസ്തീതി ചിന്താ സ്യാദാത്മമാത്രം പ്രകാശതേ .
ചിത്തമസ്തീതി ചിന്താ ചേച്ചിത്തത്വം സ്വയമേവ ഹി .. 18.16..

സ്വയമേവ ഹി ചിത്താഖ്യം സ്വയം ബ്രഹ്മ ന സംശയഃ .
ചിത്തമേവ ഹി സർവാഖ്യം ചിത്തം സർവമിതി സ്മൃതം .. 18.17..

ബ്രഹ്മൈവാഹം സ്വയഞ്ജ്യോതിർബ്രഹ്മൈവാഹം ന സംശയഃ .
സർവം ബ്രഹ്മ ന സന്ദേഹഃ സർവം ചിജ്ജ്യോതിരേവ ഹി .. 18.18..

അഹം ബ്രഹ്മൈവ നിത്യാത്മാ പൂർണാത്പൂർണതരം സദാ .
അഹം പൃഥ്വ്യാദിസഹിതം അഹമേവ വിലക്ഷണം .. 18.19..

അഹം സൂക്ഷ്മശരീരാന്തമഹമേവ പുരാതനം .
അഹമേവ ഹി മാനാത്മാ സർവം ബ്രഹ്മൈവ കേവലം .. 18.20..

ചിദാകാരോ ഹ്യഹം പൂർണശ്ചിദാകാരമിദം ജഗത് .
ചിദാകാരം ചിദാകാശം ചിദാകാശമഹം സദാ .. 18.21..

ചിദാകാശം ത്വമേവാസി ചിദാകാശമഹം സദാ .
ചിദാകാശം ചിദേവേദം ചിദാകാശാന്ന കിഞ്ചന .. 18.22..

ചിദാകാശതതം സർവം ചിദാകാശം പ്രകാശകം .
ചിദാകാരം മനോരൂപം ചിദാകാശം ഹി ചിദ്ഘനം .. 18.23..

ചിദാകാശം പരം ബ്രഹ്മ ചിദാകാശം ച ചിന്മയഃ .
ചിദാകാശം ശിവം സാക്ഷാച്ചിദാകാശമഹം സദാ .. 18.24..

സച്ചിദാനന്ദരൂപോഽഹം സച്ചിദാനന്ദശാശ്വതഃ .
സച്ചിദാനന്ദ സന്മാത്രം സച്ചിദാനന്ദഭാവനഃ .. 18.25..

സച്ചിദാനന്ദപൂർണ്ണോഽഹം സച്ചിദാനന്ദകാരണം .
സച്ചിദാനന്ദസന്ദോഹഃ സച്ചിദാനന്ദ ഈശ്വരഃ (ഹീനകഃ) .. 18.26..

സച്ചിദാനന്ദനിത്യോഽഹം സച്ചിദാനന്ദലക്ഷണം .
സച്ചിദാനന്ദമാത്രോഽഹം സച്ചിദാനന്ദരൂപകഃ .. 18.27..

ആത്മൈവേദമിദം സർവമാത്മൈവാഹം ന സംശയഃ .
ആത്മൈവാസ്മി പരം സത്യമാത്മൈവ പരമം പദം .. 18.28..

ആത്മൈവ ജഗദാകാരം ആത്മൈവ ഭുവനത്രയം .
ആത്മൈവ ജഗതാം ശ്രേഷ്ഠഃ ആത്മൈവ ഹി മനോമയഃ .. 18.29..

ആത്മൈവ ജഗതാം ത്രാതാ ആത്മൈവ ഗുരുരാത്മനഃ .
ആത്മൈവ ബഹുധാ ഭാതി ആത്മൈവൈകം പരാത്മനഃ .. 18.30..

ആത്മൈവ പരമം ബ്രഹ്മ ആത്മൈവാഹം ന സംശയഃ .
ആത്മൈവ പരമം ലോകം ആത്മൈവ പരമാത്മനഃ .. 18.31..

ആത്മൈവ ജീവരൂപാത്മാ ആത്മൈവേശ്വരവിഗ്രഹഃ .
ആത്മൈവ ഹരിരാനന്ദഃ ആത്മൈവ സ്വയമാത്മനഃ .. 18.32..

ആത്മൈവാനന്ദസന്ദോഹ ആത്മൈവേദം സദാ സുഖം .
ആത്മൈവ നിത്യശുദ്ധാത്മാ ആത്മൈവ ജഗതഃ പരഃ .. 18.33..

ആത്മൈവ പഞ്ചഭൂതാത്മാ ആത്മൈവ ജ്യോതിരാത്മനഃ .
ആത്മൈവ സർവദാ നാന്യദാത്മൈവ പരമോഽവ്യയഃ .. 18.34..

ആത്മൈവ ഹ്യാത്മഭാസാത്മാ ആത്മൈവ വിഭുരവ്യയഃ .
ആത്മൈവ ബ്രഹ്മവിജ്ഞാനം ആത്മൈവാഹം ത്വമേവ ഹി .. 18.35..

ആത്മൈവ പരമാനന്ദ ആത്മൈവാഹം ജഗന്മയഃ .
ആത്മൈവാഹം ജഗദ്ഭാനം ആത്മൈവാഹം ന കിഞ്ചന .. 18.36..

ആത്മൈവ ഹ്യാത്മനഃ സ്നാനമാത്മൈവ ഹ്യാത്മനോ ജപഃ .
ആത്മൈവ ഹ്യാത്മനോ മോദമാത്മൈവാത്മപ്രിയഃ സദാ .. 18.37..

ആത്മൈവ ഹ്യാത്മനോ നിത്യോ ഹ്യാത്മൈവ ഗുണഭാസകഃ .
ആത്മൈവ തുര്യരൂപാത്മാ ആത്മാതീതസ്തതഃ പരഃ .. 18.38..

ആത്മൈവ നിത്യപൂർണാത്മാ ആത്മൈവാഹം ന സംശയഃ .
ആത്മൈവ ത്വമഹം ചാത്മാ സർവമാത്മൈവ കേവലം .. 18.39..

നിത്യോഽഹം നിത്യപൂർണോഽഹം നിത്യോഽഹം സർവദാ സദാ .
ആത്മൈവാഹം ജഗന്നാന്യദമൃതാത്മാ പുരാതനഃ .. 18.40..

പുരാതനോഽഹം പുരുഷോഽഹമീശഃ പരാത്പരോഽഹം പരമേശ്വരോഽഹം
.
ഭവപ്രദോഽഹം ഭവനാശനോഽഹം സുഖപ്രദോഽഹം സുഖരൂപമദ്വയം ..
18.41..

ആനന്ദോഽഹമശേഷോഽഹമമൃതോഹം ന സംശയഃ .
അജോഽഹമാത്മരൂപോഽഹമന്യന്നാസ്തി സദാ പ്രിയഃ .. 18.42..

ബ്രഹ്മൈവാഹമിദം ബ്രഹ്മ സർവം ബ്രഹ്മ സദാഽവ്യയഃ .
സദാ സർവപദം നാസ്തി സർവമേവ സദാ ന ഹി .. 18.43..

നിർഗുണോഽഹം നിരാധാര അഹം നാസ്തീതി സർവദാ .
അനർഥമൂലം നാസ്ത്യേവ മായാകാര്യം ന കിഞ്ചന .. 18.44..

അവിദ്യാവിഭവോ നാസ്തി അഹം ബ്രഹ്മ ന സംശയഃ .
സർവം ബ്രഹ്മ ചിദാകാശം തദേവാഹം ന സംശയഃ .. 18.45..

തദേവാഹം സ്വയം ചാഹം പരം ചാഹം പരേശ്വരഃ .
വിദ്യാധരോഽഹമേവാത്ര വിദ്യാവിദ്യേ ന കിഞ്ചന .. 18.46..

ചിദഹം ചിദഹം നിത്യം തുര്യോഽഹം തുര്യകഃ പരഃ .
ബ്രഹ്മൈവ സർവം ബ്രഹ്മൈവ സർവം ബ്രഹ്മ സദാഽസ്മ്യഹം .. 18.47..

മത്തോഽന്യന്നാപരം കിഞ്ചിന്മത്തോഽന്യദ്ബ്രഹ്മ ച ക്വചിത് .
മത്തോഽന്യത്പരമം നാസ്തി മത്തോഽന്യച്ചിത്പദം നഹി .. 18.48..

മത്തോഽന്യത്സത്പദം നാസ്തി മത്തോഽന്യച്ചിത്പദം ന മേ .
മത്തോഽന്യദ്ഭവനം നാസ്തി മത്തോഽന്യദ്ബ്രഹ്മ ഏവ ന .. 18.49..

മത്തോഽന്യത്കാരണം നാസ്തി മത്തോഽന്യത്കിഞ്ചിദപ്യണു .
മത്തോഽന്യത്സത്ത്വരൂപം ച മത്തോഽന്യച്ശുദ്ധമേവ ന .. 18.50..

മത്തോഽന്യത്പാവനം നാസ്തി മത്തോഽന്യത്തത്പദം ന ഹി .
മത്തോഽന്യദ്ധർമരൂപം വാ മത്തോഽന്യദഖിലം ന ച .. 18.51..

മത്തോഽന്യദസദേവാത്ര മത്തോഽന്യന്മിഥ്യാ ഏവ ഹി .
മത്തോഽന്യദ്ഭാതി സർവസ്വം (സർവസ്യ) മത്തോഽന്യച്ഛശശൃംഗവത് ..
18.52..

മത്തോഽന്യദ്ഭാതി ചേന്മിഥ്യാ മത്തോഽന്യച്ചേന്ദ്രജാലകം .
മത്തോഽന്യത്സംശയോ (സദൃശം) നാസ്തി മത്തോഽന്യത്കാര്യ
കാരണം (ലക്ഷണം) .. 18.53..

ബ്രഹ്മമാത്രമിദം സർവം സോഽഹമസ്മീതി ഭാവനം .
സർവമുക്തം ഭഗവതാ ഏവമേവേതി നിശ്ചിനു .. 18.54..

ബഹുനോക്തേന കിം യോഗിന്നിശ്ചയം കുരു സർവദാ .
സകൃന്നിശ്ചയമാത്രേണ ബ്രഹ്മൈവ ഭവതി സ്വയം .. 18.55..

വന-നഗ-ഭുവനം യച്ഛങ്കരാ+ന്നാന്യ-ദസ്തി
ജഗദിദ-മസുരാദ്യം ദേവദേവഃ സ ഏവ .
തനുമന-ഗമനാദ്യൈഃ കോശകാശാവ-കാശേ
സ ഖലു പരശിവാത്മാ ദൃശ്യതേ സൂക്ഷ്മ-ബുദ്ധ്യാ .. 18.56..

ചക്ഷുഃശ്രോത്ര-മനോഽസ-വശ്ച ഹൃദി ഖാ-
ദുദ്ഭാസിത+ധ്യാന്തരാത്
തസ്മിന്നേവ വിലീയതേ ഗതിപരം
യദ്വാസനാ വാസിനീ .
ചിത്തം ചേതയതേ ഹൃദിന്ദ്രിയ-ഗണം
വാചാം മനോദൂരഗം
തം ബ്രഹ്മാമൃത-മേതദേവ ഗിരിജാ-
കാന്താത്മനാ സം.ജ്ഞിതം .. 18.57..

.. ഇതി ശ്രീശിവരഹസ്യേ ശങ്കരാഖ്യേ ഷഷ്ഠാംശേ ഋഭുനിദാഘസംവാദേ
അഷ്ടാദശോഽധ്യായഃ ..

ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
23.7.2024